

Försörjningsstödstagare Riket 2013:

- En för svag välfärd är den snabbast växande orsaken till stöd. Den ökar med elva procent på ett år
- Andelen arbetslösa i gruppen ökar dramatiskt, nu 48%
- Totalantalet med försörjningsstöd ökar igen, nu långt mer än en kvarts miljon 2013.
- Fortfarande har bara var sjunde stöd av rätt skäl i Sverige

Akademikerförbundet SSR
September 2014

© 2014 Akademikerförbundet SSR

Akademikerförbundet SSR
Box 12 800, 112 96 Stockholm
08-617 44 00
akademssr.se
@akademssr

Akademikerförbundet SSR har gjort en genomgång¹ av hur många försörjningsstödstagare som har stöd av andra skäl än de som är syftet.

Lagens intention med försörjningsstöd var att det skulle vara "det sista skydds nätet" samt att det skulle vara en "tillfällig hjälp".

Så är långt ifrån fallet idag. Mer än sex av sju har försörjningsstöd av fel orsak nu 2013.

De orsaker² som anges för varför en person har försörjningsstöd kan till exempel vara att de:

- är arbetslösa och borde befinna sig i arbetslöshetsförsäkringen (otillräcklig, ingen eller väntar på ersättning)
- arbetar men inte klarar sig på sin lön (deltid/heltid, otillräcklig eller väntar på inkomst)
- är sjukskrivna med läkarintyg, men inte får sjukförsäkring, sjuk- eller aktivitetsersättning
- har föräldraförsäkring men att den är för låg eller kommer för sent
- väntar på barnomsorgsplats

Akademikerförbundet SSR anser att det är avgörande för ett välfungerande välfärdssystem att arbetslösa befinner sig i arbetslöshetsförsäkringen, att sjuka befinner sig i sjukförsäkringen samt att de som arbetar har möjlighet att klara sig på sin lön.

Den här kortrapporten är en uppdatering av siffrorna från den rapport "*Försörjningsstödet framtid – 200 000 försörjningsstödstagare borde bort!*" där 2011 års siffror redovisades. I denna rapport redovisas 2013 års siffror. För en mer genomgripande argumentation hänvisar vi till den rapporten.

---

¹ "*Försörjningsstödet framtid – 200 000 försörjningsstödstagare borde bort!*"
Akademikerförbundet SSR 2013

² På s 6-7 finns en tabell på orsaker. I rapporten "*Statistik över försörjningshinder och ändamål med ekonomiskt bistånd 2012*" finns en lista på alla orsaker i detalj.

Hela landet

Från 2012 till 2013 har antalet försörjningsstödstagare i landet **ökat** från 252 763 till **255 616** personer (+2 853 personer).

Andelen som är i försörjningsstöd på grund av arbetslöshet är 48 procent och utgör 123 902 personer. Det är en **tydlig ökning** från året tidigare (+5,6% eller 6 532 personer). 2012 var andelen var 46 procent och de var 117 370 personer.

En annan tydlig trend är att den orsak till försörjningsstöd som ökar mest är att vi har en **för svag välfärd**³, definierat som att a-kassa, sjukförsäkring, sjuk-eller aktivitetsersättningen och föräldraförsäkringen är otillräckliga för individen eller familjen att klara sig på. Försörjningsstödet måste här allt oftare gå in och dryga ut de socialförsäkringssystem vi har och som allt färre klarar sig på. En tydlig trend är att den frysta dagersättningen i a-kassan har urholkat a-kassenivån, till ibland under försörjningsstödsnivå⁴, samt att sjukförsäkringens uppräknings inte hänger med löneutvecklingen. 68 237 personer har försörjningsstöd på grund av för svag välfärd, vilket är en drastisk **ökning** med närmare 11 procent och 6 600 personer.

Samtidigt visar siffrorna att personer i fortsatt hög utsträckning är i försörjningsstöd av fel skäl. Nu är det bara 14,4 procent som har **”legitima skäl för försörjningsstöd”** och den andelen minskar varje redovisat år sedan 2011.

Sammantaget är bilden att antalet försörjningsstödstagare ökar, att fler är där på grund av att de är arbetslösa, samt att det är otillräckliga trygghetssystem före försörjningsstöd som är den allt viktigare orsaken till att människor måste söka försörjningsstöd. Att sex av sju är där av fel skäl visar också att försörjningsstödet även fortsatt används till något annat än det som var syftet.⁵

Om man studerar skälen till varför en kvarts miljon personer har försörjningsstöd i Sverige 2013 synliggörs att flera av våra andra trygghetssystem som arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen, för vissa, nu är på sådana nivåer att det inte längre går att leva på. De är allt oftare också exkluderande, dvs att allt fler inte kommer ifråga för ersättning över huvud taget via de systemen. Vi ser också trögheter i välfärdssystemen, i form av att personer väntar på ersättningar som de skulle klara sig på. Alldeles för många har försörjningsstöd för att de väntar på en lön de skulle kunna leva på, jobbar heltid men inte kan leva på sin lön eller jobbar ofrivillig deltid. Dessa borde inte finnas i försörjningsstöd. För att synliggöra de andra systemens brister har vi gjort en alternativ kategorisering. På nästa sida ser du en fylligare förklaring av vår alternativa kategorisering.

---

³ Förklaring av denna gruppering finns på sidan 5-6.

⁴ I *”Året då a-kassan blev lägre än försörjningsstöd”* (Akademikerförbundet SSR, 2014) kan man läsa mer om detta.

⁵ I *”Försörjningsstödet framtid – 200 000 försörjningsstödstagare borde bort!”* (Akademikerförbundet SSR 2013) s. 4, finns en förklaring av försörjningsstödet syfte.

Hela landet ⁶	Antal -12	Antal -13	Diff antal	Diff %
För svag generell välfärd	61 637	68 237	+6 600	+10,7%
För trög välfärd	30 150	30 036	+114	+0,4%
Svag integrationspolitik	20 691	18 810	-1 881	-9,1%
Svaga arbetsgivare	14 955	14 035	-960	-6,4%
Exkluderande välfärd	87 372	86 751	-621	-0,7%
Legitimt skäl för försörjningsstöd	37 958	36 747	-1 211	-3,2%
Totalt	252 763	255 616	+2 853	+1,1%

Röda siffror är tydliga försämringar, gröna är tydliga förbättringar

Orsaker till försörjningsstöd – vår alternativa gruppering

För svag generell välfärd (kategori 1, 5, 8, 11)⁷

Fyra av kategorierna (1, 5, 8 och 11) är skäl som bara handlar om att vår generella välfärd inte längre är generell och inte täcker upp tillräckligt för det inkomstbortfall man har. I kategori 1 handlar det om personer som är arbetslösa, men inte får en ersättning de kan leva på. Det handlar då antagligen om det faktum att maxbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen inte har höjts på elva år och därmed urgröpts. De som är sjukskrivna, har S/A-ersättning eller har föräldrapenning men där pengarna inte heller räcker ingår också i den här gruppen.

För trög välfärd (kategori 2, 6, 9, 12 & 19)

En grupp försörjningsstödstagare är de som skulle klara sig om ersättningarna bara kom tidigare. Det handlar om såväl arbetslöshets-, sjuk- och S/A-ersättningen samt föräldraförsäkringen. Till det kommer gruppen 19 som har "annat försörjningshinder" och där många väntar på barnomsorgsplats eller äldreomsorg. Ett annat skäl kan vara det faktum att inkomster hela tiden släpar efter kostnader, eller att underskott hela tiden ackumuleras. I så fall är orsaken inte en trög välfärd, utan en för svag generell välfärd.

Svag integrationspolitik (Kategori 4 & 17)

Det tar för lång tid för nyanlända att komma in på svensk arbetsmarknad och det syns även i försörjningsstödet. Integrationspolitikens brister borde inte få flöda över i försörjningsstödet, men gör det.

Svaga arbetsgivare (kategori 13, 14, 15 & 16)

Många som får försörjningsstöd är personer som arbetar heltid eller deltid men som ändå inte klarar sig på sin lön. Skälen handlar om att inkomsten är otillräcklig eller kommer för sent. Ett exempel är timanställda som kan ha så

⁶ Förklaring av gruppering görs på s 5-6.

⁷ Kategorierna finns redovisade i tabellen på s 6-7.

mycket som två månaders eftersläpning när de får lön i förhållande till när de har jobbat. Att inkomsten är otillräcklig, handlar om att arbetsgivare erbjuder löner som människor inte kan klara sig på samt att många arbetsgivare, inte minst i kvinnodominerade yrken, bara erbjuder deltid.

Exkluderande välfärd (kategori 3 & 7)

Inom arbetslöshetsförsäkringen är såväl medlems- som arbetsvillkoret exkluderande, framförallt det senare som även exkluderar från grundförsäkringen. Till denna grupp kan man föra kategorierna 3 och 7 som visar personer som är arbetslösa men ändå inte har arbetslöshetsförsäkring samt den grupp som är sjukskriven men ändå inte har sjukpenning. Den senare gruppen är den som anses ha arbetsförmåga trots sjukskrivning samt de som har fallit ut ur systemen på grund av de bortre parenteserna och inte deltar i Arbetsförmedlingens arbetslivsintroduktion och får ersättning därifrån.

Legitimt skäl för försörjningsstöd (kat 10, 18 & 20)

Enligt lagens intention ska försörjningsstödet enbart handla om att ge ett sista skyddsnät för de oväntade tillfälliga händelser då alla andra heltäckande system inte gäller. I så fall finns bara två av orsakskategorierna kvar som legitima skäl för att få försörjningsstöd. Det är de kategorier som utgörs av dem som har arbetshinder och av sociala skäl inte kan arbeta (kategori 10) samt de som inte har några försörjningshinder (kategori 18), men som plötsligt fick en utgiftsbild de temporärt inte kunde hantera. Till det kommer gruppen att uppgift saknas (kategori 20).

Det vanligast förekommande försörjningshindret per vuxen biståndsmottagare 2012 och 2013. (Antal och procent, samt förändring i procentenheter)

	2012	%	2013	%	Diff%e
Samtliga biståndsmottagare	252 763	100	255 616	100	-
1. Arbetslös/Otillräcklig ersättning	39 456	16	46 778	18	+2
2. Arbetslös/Väntar ersättning	5 290	2	6 322	2	+/-0
3. Arbetslös/Ingen ersättning	70 044	28	68 297	27	-1
4. Flykting alt. anhörig i introduktion	2 580	1	2 505	1	+/-0
5. Sjukskriven m. läk.intyg/Otillräcklig sjukpenning	3 257	1	3 534	1	+/-0
6. Sjukskriven m. läk.intyg/Väntar sjukpenning	1 515	1	1 385	1	+/-0
7. Sjukskriven m. läk.intyg/Ingen sjukpenning	17 328	7	18 454	7	+/-0
8. Sjuk- el. aktivitetsersättn./Otillräcklig ersättning	10 471	4	9 921	4	+/-0
9. Sjuk- el. aktivitetsersättn./Väntar ersättning	2 324	1	2 304	1	+/-0
10. Arbetshinder, sociala skäl	28 876	11	27 801	11	+/-0
11. Föräldraledig/Otillräcklig föräldrapenning	8 453	3	8 004	3	+/-0
12. Föräldraledig/Väntar föräldrapenning	1 003	0	1 208	0	+/-0
13. Arbetar deltid/Otillräcklig inkomst	7 857	3	7 344	3	+/-0

14. Arbetar deltid/Väntar inkomst	1 484	1	1 445	1	+/-0
15. Arbetar heltid/Otillräcklig inkomst	2 288	1	2 210	1	+/-0
16. Arbetar heltid/Väntar inkomst	3 326	1	3 036	1	+/-0
17. Språkhinder	18 111	7	16 305	6	-1
18. Utan försörjningshinder	7 568	3	7 706	3	+/-0
19. Annat försörjningshinder (barnoms, äldreförsö)	20 018	8	19 817	8	+/-0
20. Uppgift saknas	1 514	1	1 240	0	-1

(Källa: Statistik över försörjningshinder och ändamål med ekonomiskt bistånd 2013, Socialstyrelsen samt motsvarande rapport för 2012. 2013 års rapport med alla tabeller går att hämta här: <http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2014september/arbetsloshetarvanligasteorsakentillbehovavekonomisktbistand>)

Akademikerförbundet SSR anser

Försörjningsstödet ska vara en tillfällig hjälp och det sista skydds nätet, inte ett sätt att täcka upp för brister i andra system.

Trygghetssystemen bör konstrueras så att varje system "tar hand om de sina", genom att:

- Taket i arbetslöshetsförsäkringen bör höjas åtminstone till 7,5 prisbasbelopp, och räknas upp med inflationen varje år.
- En grundnivå bör införas i arbetslöshetsförsäkringen för de som inte uppfyller medlems- och eller arbetsvillkoren.
- Den som är sjuk med läkarintyg ska ha sin ekonomiska trygghet via sjukförsäkringen, i alla fall på grundnivå.
- Working Poor-jobb (dvs att heltidsanställda inte kan leva på sin lön) borde inte finnas i Sverige – vi har råd med anständiga löner.
- Arbetsgivare ska erbjuda heltid till de som har ofrivillig deltid och se till att betala ut löner i tid.
- Föräldraförsäkringen bör aldrig vara så låg att den inte går att leva på. Grundnivån på 225 kronor per dag bör höjas till motsvarande riksnormen för försörjningsstöd.
- Barnomsorgsplatser ska alltid erbjudas i tid och ingen ska behöva få försörjningsstöd i väntan på barnomsorgsplatser.
- Nyanlända ska få ekonomiskt stöd från etableringsersättningen och Arbetsförmedlingen. Integrationspolitikens brister får inte flöda över i försörjningsstödet.

Akademikerförbundet SSR är Sveriges ledande samhällsvetarförbund. Vi är det fackliga yrkesförbundet för beteendevetare, ekonomer, personalvetare, socionomer och andra samhällsvetare. Medlemmarna arbetar i såväl offentlig som privat sektor. Många är också egenföretagare eller chefer.

Vi är partipolitiskt obundna men tar tveklöst ställning i de frågor som rör medlemmarnas anställning, arbetsmarknad, utbildning och möjlighet till professionell yrkesutövning. Med 63 000 medlemmar är vi det fjärde största förbundet i Saco.

Passion för profession, engagemang, mångfald, jämställdhet och jämlikhet är några nyckelord i förbundets värdegrund. De är vägledande för vårt lokala och centrala arbete. Vår vision är ett samhälle och ett arbetsliv som tillvaratar, utvecklar och värderar akademisk kompetens.